

”השְׁקִיפָה מִמְעוֹן קִדְשֶׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְדָּךְ אֶת
עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ
כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתִּינוּ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ.
הַיּוֹם הַזֶּה ה' אֱלֹהֶיךָ מְצַוְךָ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים
הָאֵלֶּה וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים וְשִׁמְרַת וְעֲשִׂית אוֹתָם בְּכֹל
לְבָבְךָ וּבְכֹל נַפְשֶׁךָ” (כו, טו-טז)

-רש"י-

ושמרת ועשית אותם - בת קול מברכתו,
הבאת ביכורים היום תשנה לשנה הבאה:

ה"פרשה" הראשונה שבסדרה עוסקת במצות הבאת הביכורים: "והיה כי תבוא אל הארץ .. ולקחת מראשית כל פרי האדמה .. ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך וגו'".

ה"פרשה" שלאחריה ("שני") מדברת במצות ביעור מעשרות: "כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר"¹, ומפרש רש"י שהמדובר הוא בפסח של השנה הרביעית שאז מסתיימים המעשרות של השנה השלישית, "וכל מי ששיהה מעשרותיו - הצריכו הכתוב לבערו מן הבית"; ולאחר מכן מתוודה לפני ה'

---

1. כו, יב.

עומק הפשט – עיונים ברש"י

שנתן המעשרות: "ואמרת לפני ה' אלקיך בערתי הקודש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה ככל מצוותך אשר צויתני וגו"².

ולאחר מכן, ב"פרשה" הבאה ("שלישי"), מתחיל הכתוב כך: "היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים, ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך".

ומפרש רש"י, שכוונת הכתוב היא לברך על קיום המצוה פעם נוספת: "הבאת ביכורים היום, תשנה לשנה הבאה".

אך לכאורה תמוה: "ביכורים" - מאן דכר שמייה?! הרי בפרשה הסמוכה ("שני" שלפני "שלישי") מדובר על ביעור ווידי מעשרות (ומצות ביכורים היא לפני כן, בתחילת הפרשה)!

[ואמנם, גם בפרשת וידוי מעשרות יש ריבוי המכוון לביכורים, וכפירוש רש"י שמת'בת "וגם" - "וגם נתתיו ללוי" - למדים "לרבות תרומה וביכורים";

אבל סוף סוף הרי עיקר הוידוי הוא בענין המעשרות, וכהתחלת ה"פרשה": "כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך גו", ורק שמזכירים בדרך אגב וברמז גם תרומה וביכורים].

למה איפוא אומר רש"י שהברכה היא "הבאת ביכורים היום תשנה לשנה הבאה" - ולא שהברכה היא בענין הסמוך של מעשרות?

[ואין לומר שרש"י מביא את ביכורים רק בתור דוגמא (בהיותו הענין הראשון שבפרשתנו), ובאמת הברכה מתייחסת גם למעשרות³ - כי, לשון הברכה "תשנה לשנה הבאה" אינו מתאים ביחס לווידי מעשרות, שאינו "לשנה הבאה" אלא רק פעם אחת בשלוש שנים. ועל כרחך שאכן רש"י מתכוון דוקא לביכורים, וטעמא בעי].

---

2. כו, יג.

3. וראה משכיל לדוד ובאר בשדה כאן.

"משבח אני את העצלנים"!!

ויש לומר בפשטות:

בהכרח לפרש שהברכה "ושמרת ועשית אותם" מוסבת על פרשת הביכורים שלפני פניה ולא על פרשת המעשרות הסמוכה לה - כי פרשת המעשרות מתחילה "כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית", והיינו, שהמדובר הוא במי שרק בשנה השלישית מביא את כל המעשרות - גם של השנה הראשונה והשניה;

ומעתה, איך אפשר לומר שמברכים אותו שכן יעשה עוד הפעם - יביא מעשרותיו באיחור?! הרי זה היפך הברכה!

ועוד זאת, לשון הכתוב הוא "ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך" - והרי אם מקיים המצוה "בכל לבבך ובכל נפשך" בוודאי יעשה המצוה בזריזות ובהידור ולא ימתין עד ל"שנה השלישית"!

וזהו שהעדיף רש"י לקשר את הברכה כאן עם פרשת ביכורים שבתחילת הסדרה - ולא עם פרשת המעשרות הסמוכה.

"חלב ודבש" – ללא חשש טָבֵל

וליתר ביאור:

אמנם כללות הפרשה הסמוכה עוסקת במעשרות (ורק הפרשה שלפניה עוסקת בביכורים), אך התיבות האחרונות של וידוי המעשרות: "וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש" - שהן הסמוכות ממש לפסוק דידן - יש להן שייכות מיוחדת דוקא לענין הביכורים (ולא למעשרות).

כלומר:

חיוב מעשרות, ב"פשוטו של מקרא", הוא דוקא בדגן, תירוש ויצהר⁴. וממילא מובן, שגם "חלב" וגם "דבש" - דהיינו חלב עזים ודבש תמרים⁵ - אין בהם חיוב מעשר; ואילו ביכורים כן מפרישים מ"דבש", דהיינו תמרים, כדברי רש"י בתחילת הסדרה⁶.

וגם בתוכן הענין:

התיבות "זבת חלב ודבש" באות להדגיש את שבח הארץ וטובה, ש"חלב זב מן העזים ודבש זב מן התמרים"⁷ - דבר ששייך לביכורים, שענינם הוא הבאת פירות מובחרים דוקא, פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל⁸; ואילו על מעשרות נאמר "עשר תעשר את כל תבואת זרעך"⁹, כי אין זה שייך דוקא לה"מובחר" אלא לכל יבול הארץ¹⁰.

ומעתה מיושב, שאף שכללות הפרשה הסמוכה מדברת על וידוי מעשר, הרי התיבות האחרונות - "ארץ זבת חלב ודבש" - שייכות בתוכן לביכורים דוקא, ולכן בהמשך אליהן באה הברכה: "הבאת בכורים היום תשנה לשנה הבאה".

---

4. כמו שכתוב בפ' ראה (יד, כג): "מעשר דגן תירושך ויצהרך". וכן שיטת רש"י בפירושו על הש"ס - ברכות לו, א.

5. פרש"י בא יג, ה.

6. כו, ב.

7. פרש"י בא שם.

8. כדברי רש"י בריש פרשתנו.

9. פ' ראה יד, כב.

10. ולהעיר גם מדברי המשנה (ביכורים סוף פ"א): "אין מביאים ביכורים מעבר הירדן - שאינה 'ארץ זבת חלב ודבש'". (וראה נושאי כלי הרמב"ם רפ"ב מהל' ביכורים שכולי עלמא מודים בזה (מדאורייתא). ואכ"מ); מה שאין כן במעשרות לא מצינו זה.

"היום הזה" – מתוך כדבש

והנה, ביאור זה בשיטת רש"י - שפסוק דידן ("היום הזה ה' אלקיך מצוך גו") מחובר הוא עם סיום הפסוק הסמוך: "ארץ זבת חלב ודבש" - עולה בקנה אחד עם המבואר בתורת הסוד בענין זה, וכדאיתא בלקוטי תורה (לבעל התניא) בפרשתנו¹¹:

"להבין פירוש 'היום הזה', ולא כתיב איזה יום - משום דהמקרא מחובר לפרשה שלמעלה הימנה, שמסיימת 'ארץ זבת חלב ודבש' .. וזהו 'היום הזה וגו', דהיינו בשעת כניסתן לארץ. ולכן 'ודבש היום הזה הוי' הוא ראשי תיבות צירוף הוי"ה אחת, שהוא"ו של 'ודבש' מחובר למקרא שלמטה הימנו - כי הכל ענין אחד."

והיינו, שהראשי תיבות של: 'ודבש היום הזה הוי' (ותיבת הוי' מתחילה ביו"ד, כפשוט) הוא "צירוף" אחד של השם הקדוש¹², ואם כן מתחבר פסוק דידן עם הפסוק שלפניו בחיבור חזק, והוא ממש כמו שנתבאר בשיטת רש"י.

ולהוסיף בדיוק הענין:

כשם שלפי תורת הסוד הרי עיקר החיבור של פסוק דידן הוא לתיבת "ודבש", שדוקא היא המתחברת בפועל לה"צירוף" דהשם -

כן הוא לפי שיטת רש"י שפסוק דידן מדבר בענין הביכורים, כי אף שתוכן ענין הביכורים שייך לכללות הענין של "ארץ זבת חלב ודבש", הודאה לה' על טוב הארץ ושבחה (כאמור), הרי בפועל מביאים ביכורים (לא מ"חלב", אלא) דוקא מ"דבש", ונמצא שעיקר החיבור דפסוק דידן הוא עם תיבה זו.

והנה, בהמשך הענין בלקוטי תורה שם מבאר שפסוק דידן שייך גם לראש השנה: "כמו שיש בחינה זו בעולם כך יש בשנה, והוא בראש השנה, ולכן קורין פרשה זו קודם ראש השנה כי 'היום הזה וגו' קאי על ראש השנה" -

11. מא, ג.

12. ומקורו בהקדמה לתיקוני זוהר - ט, ב. פרדס שער פרטי השמות פי"ד.

עומק הפשט – עיונים ברש"י

וגם לפירוש זה מתאים ומדוייק החיבור של פסוק דידן עם תיבת "ודבש" בפסוק שלפניו, שהרי יש שייכות מיוחדת לראש השנה עם "דבש", כידוע במנהג ישראל וכמבואר בספרים¹³;

וגם מתאים הדבר לדברי רש"י שהפסוק כאן מדבר בביכורים - שהרי ביכורים הם "מראשית כל פרי האדמה", מקביל לענינו של ראש השנה, ודו"ק.

(חלק יט - תבוא א)

---

13. ראה בארוכה אור התורה פרשתנו ע' תתרנג.